

hē hūyl.

Տ Ա Ղ Ա

Բ Ա Ն

Փոքի

Պարտ դարձ

ասացեալ զա

նազանս զու

նով

228-2021

[Faint, mostly illegible handwritten text in Armenian script, possibly bleed-through from the reverse side.]

Տաշ Ա՛նեղիաց սրբ
 Կառնե: 108 զար

Նեղիս քեզ կոյս
 ճայնի՛ն զըւ-
 արթնոյն. Լի
 շնորհօք հո
 գւոյն մարիամ, ուրախ լեր
 բերկրեալ:

3)

Պրսակ պարծանաց՝ կոյս
անապահան . տր ընդ քեզ
գովեալ մարիամ , ուր՝
Լորկիր բռնաւոր՝ շնորհա
բեր բուսոյն . անժառամ
ծաղիկ մարիամ , ուրախ՝
Խորուն հրաշալի բանին այ .
երկին փեհա գոյն մարի՝
Բարձօզ սըրամութե՝ նա
խամորն երկանց . օրհնեալդ
'իկանայս մա՝ : Վաւաղան
ծաղկեալ՝ յարմատոյն յես
սեայ . շուիղ կեանաց մա՝ :
1) յսօր ժողովեալ՝ հրաշա
լի տօնիւն . երանեմք ըզ
4) քեզ մարիամ , ուր՝ :

Տալ Ծանրեանն : 2

Ք Ի ծընել լինի այսօր
'ի կուսական որովայ
նէն . էմմանուէլն ընդ մեզ
աճ՝ 'ի սբ այրին իջեանի :
Ք Ի ծընեալ լինի այսօր ,
'ի փրդկութի արարածոց .
անժամանակն որ 'ի հօրե՝
մանուկ տղայ երևելով .
Ք Ի ծըն՝ , 'ի բեթլէհէմ
հրէաստանի . մողուցն ե
կեալ մատուցանեն , ոսկի
կընդրուկ զբնու հալվէ .
Ք Ի ծըն՝ , սբ նախահարբն
5) ուրախանան . մայրն եր

Հանիկ' կոչան անրտ' խայտայ
բերկրի և զուարճանայ:

Քն ծրն', մարմնով մերով
անախտաբար. զի զմարդ
կային Գախտի ծրնունդս
ազատեսցէ ՚ի յանիծից:

Քն ծրն', յս փրկիչն
ամցուն. հովիւքն երգեն
զնդ հրեշտակաց' այն նո
րածին Թագաւորին:

Տա. 9. Երհնեացի. 3

Լ յօր մաքրիչն ամե
նեցուն ՚ի յորդանան
գայ մկրտիլ. անետիս ձեզ
6) արարածք ամենեքեան:

Լ յօր ստեղծողն արարա
ծոց' ՚ի ծառայէն մաքրիլ
հայցէր. անետիս քեզ ամ
լորդի սբ յօհաննէս:

Լ յօր ձայն հօրն աղաղա
կէր' դատ որդի իմ սիրելի.
անետիս քեզ յորդանան
գետ երջանիկ: Լ յօր հո
գին ճշմարտուէ էջ ՚ի վթ
իւր էակցին. անետիս ձեզ
մարգարէք նախատեսողք:

Լ յօր մուրհակ մեր յան
ցանաց' ջրնջին ջրովն յոր
դանանու. անետիս ձեզ նա
խատեղծք պարտաւորք:

7) Լ յօր գլուխ չար վի

Հային՝ ջախջախեցեալ խոր
տակեցան. անետիս ձեզ
ամ ծնունդք ադամայ:

Տն ընդատուին: 4:

Տօնիւ զո՛ւարձանամք
Է ծերունւոյն այսօր.
Խըհըհորաս քանչ երևե
լով յերկրի: Լ. յսօր՝ ի տա
ճարն՝ ի յընծայումն եկել.
անպարագրելին՝ ի յամ էից
Լ. յսօր հին անուրցն ան
Ժմակ որդին, մանուկ երև
եալ ի ծերունւոյն գրգռի.
Լ. յսօր սիմեօն՝ ի գիրկն ա
8) ուեալ զօճեալն. հայցէր

արձակիլ ՚ի կապանաց մա
հուն: Լ. յսօր ազատիչն
ամցն յս, յերկրի երևեալ
քառասնօրեայ մանուկ:
Լ. յսօր երկրածինք տեսին
ըզ լոյսն անտես. զարթի՛ր
զո՛ւարձացի՛ր եհմ քաղաք.
Լ. յսօր գո՛չեցուք առտրն
մեր քն. արձակեա՛ն ըզմեզ
՚ի կապանաց մեզաց:

Մաշիւղարի: 5

Ձեզ անետիս մնկէնք
նորոյ ո՞ք սիօնի. ելէք
տեսէք զՏարսիս լուսոյ
9) զմաքուր փետայն:

Լ՝ յսօր բազմեալն ՚ի քերօ
բէս անտեսն էից . նրստի
՚ի յէշ և յա՛ննակ խոնար
հուբ : Լ՝ յսօր երկնից և
երկրայնոցն անտանելին .
՚ի սբ քաղաքն եհմ գայ մը
տանէ : Լ՝ յսօր ձայնիւ սե
րօբէից սրբաբանեալն ՚ի
տրղայոցն ովսաննայիւ օրհ
նաբանի : Լ՝ յսօր հանուրց
արարածոց ըստեղծողին ,
ոստս ՚ի ծառոց արմա՛ւե
նեաց մատուցանեն :
Լ՝ յսօր ցրնծայ եհմ և
զ՛արձանայ . ընդունելով
10) ըզթգրն ամենեցուն :

Լ՝ յսօր և մեք առ մեր փըր
կիչն աղաղակեմք , օրհնեալ
եկեալ արքայդ փառաց
կեցո՛ ըզմեզ :
Յարութանն : 6
Թ աղեալ մարմնով օ
ծեալ փըրկչին իւղա
բերելով ՚ի գրգմանն եկել
սիրով այսօր սբ կանայքն :
Ըզկենդանին յա՛խտենից
զուծիչըն մահու . արտաս
ու՛ելով խրնդրօրին ույ ըզ
մեռեալ : Սաստիկ սիրով
ըն մարիամ մագդաղենա
11) ցին . խանդաղատէր զգե

րեզմանսաւ յարուցեալ
փրկչին: Դայ առ սիմօն
յորդ արտասուօք, և առ
յոհաննէս. բարձին ասէ
զբաղձալին իմ՝ ի գերեզմա
նէն: Լռեալ պետրոս և
յոհաննէս ՚ի սբ գրդմանն.
և հայեցել տեսին ունայն
առ իմարմնոյն: Մինչ մա
րիամ խրտորէր լալով զիւր
բաղձալին. տեսեալ ըզնա
՚ի պարտիզին բերկրեալ
զո՛ւարձանայր: Լոյսօր և
մեք ուրախութիւն լըցեալ
գոչեմք. օրմնեալէ փրկիչ
12) Նի բո սբ յարուիդ:

Տօբարթան: 7

Տընեալն ՚ի սբ յու
սէն. ելեալն ՚ի կոյս
տապանէն. այսօր հրաշալի
փառօք առ հայր ելանէ:
Տըզօրն ՚ի պատերազմի.
կարող փրկիլն աշխարհի.
այսօր ՚ի յերկրէ մարմնով
յերկինս վերանայ:
Տեսեալ դասապետքն երկ
նից. ձայն առնէին առ մի
մեանս. ովէ սա եկել յերկ
րէ կարմրացեալ ձորձով:
Ստորինքն աղաղակելով.
13) առ բարսպանս դրանց

Երկնից • ասեն Տամբար
ձէք իշխանք ըզդրուանս
ձեր ՚ի վեր։
Սա է Թագաւորն անմահ.
որ կոխեաց ըզԹըշնամին.
Եկեալ մըտանէ յերկինս
Տըզօր զօրութեամբ։
Սա է մարմնացեալն անծ.
խաչեալ միածին որդին.
որ մարմին զգեցաւ վասն
ադամայ նորոգմանն։
Սա է որ էջ ՚ի դրժոխս.
սա է որ էլոյծ ըզմահ.
սա է ազատիչն ադամային
բնութեանն։

Գալտեան հոգի։ 8
Պարգևաց տըւօղ անծ
սբ հոգին, այսօր մե
ծաձայն հընչմամբ փայլեց
ի յերկնից։ Նրազինեալ
էլից ըզսբ առաքեալս.
մինչ դեռ նըստէին յու
սով ՚ի սբ վերնատանն։
Որք արբին ըզհուրըն կեն
դանարար. որ էջ առնոսա
փայլմամբ ՚ի հրեղէն լեզուս
Օբժկն երկնային առեալ
զմայլեցան. ի վեր ք ըզմիտս
լըցան անձառ խընդուք։
15) Եւ մեք ը նոսին լու

Տաշ Ա Էրափոխմանն: 10

Սարգարիտըն լուսա
փայլ մայրն ամէնօրհ
նեալ. ցանկալին հո
գեզինաց կոյսն անպին:

Օ իւր մաքուր բզսր
բասնեալ զանարաա հոգին
անանդէր այսօր 'ի ձեռն
իւրոյ միածնին: Նոյլք հրե
ղէն զօրացն իջեալ եղանա
կէին, յանանդուսն արվի
ափայլ երկնաթուխ հփչն
Ուստի և սբ. առաքեալքն
և մաքուր կուսանքն՝ ան
18) մարմնաց համաձայնեալ

զկոյսըն գովէին: Նարձեւ
զմարմինըն մաքուր՝ լուցեւ
լապտերօք. քաղցրաձայնե
լով եղին՝ իւր հանգստեն
Օ որ բարձլ սբ. զընարթ
նոցն ամպեղէն կառօք՝ յան
մատոյց խորանս երկնից
վերափոխէին:

Տաշ ԱԷ Խաչիե 11

Ով սբ. կենսատու նր
շան. ով սբ. կենսա՝.
յի փրկչին զենարան:
Յաղթօղ զեն անպրտելի.
յաղթօղ զեն անպար՝.
19) փայտ կենաց մեզ ամցն:

Անից զօրաց թըշնամոյն
վանից զօր" . և լուծից
մեղաց մըթուլթեան:

Բեզմիշտ երկիրս քնեմք
քեզ միշտ եր" . և պար
ծիմք ՚ի քո զօրութիւ:

Խոստովանողացս ըզքեզ
խոստովանո" . լեր պա
րիսպ և գէն ամրութե:

Եւ անբարբառ բարեխօս .
և անբար" . սու մարմնով
՚ի քեզ բևեռեալն:

Փրօկել ըզմեզ ՚ի մեղաց .
փրօկել ըզ" . և պահել
՚ի չար դազանէն:

Սիրոյ աղբիւր լուսոյ վը
տակ շնորհատու շնոր
հատու . պասքելոյս լեր զո
վացուցից յարածամ յա
րթմ . ո՛հ . ծարակի է անձն
իմ ոնց եղջերու . պասքելոյս
լեր զովացուցից յարածամ
յարածամ . ո՛վ լըցուցից
և կեցուցից յարածամ:

Լ. գերահրաշ մեծ և ան
ճառ զօրութի զօրութի .
ամենասփիւռ անհատական
բարութի բարութի . ո՛հ . լոյս
21) ՚ի լուսոյ անբըննե լի

Էուհի. պասքելյս լեր զո":
Բաբուն անհաս հանձար
անհաի անքանակ անքնուկ.
առտաձիր պարգև անհուն
յորդ վըտակ յորդ վըտակ.
ոհ. քեզ հըզորիդ երկըր
պագեմ ես յարակ. պասքե
լյս լեր զովացու":

Լ. - Փրիէն Ի՛ (Յն: 15

Լնձն իմ առ քեզ աղա
ղակէ ո՛վ բրժիշէ հո
գւոյ իմոյ. Թըշնամին զես
յոյժ խոցոտեց ժամ է ինձ
ողորմելոյ. յամ կողմանց
22) վարանեալ ո՛չ գոյ ինձ

ոք ապանէն. եղկել իմ ող
բալ իմ քո ծառայն իմ.
մի՛ Թողուր զես արարիչ իմ
վս անըսպառ սիրոյ քոյ:
Օտվ մեղաց զես ալեկո՞ց
բիւր չարիք զես պատեցին.
որոյ ըզնան աննանավար
ուր կամեցան վարեցին.
կենդանականս այս զորուհի
եղև ինձ ղեկ մոլեգին.
եղկել իմ վըշտալ իմ
քո ծա". մի՛ Թողուր զես
ազատիչ իմ վս անըս":
Դ. քո անհուն ողորմուհիդ
ապանինեալ զօրանամ. ըզ
23) սրխալմունս իմ յիշելով

Տառաջանօք զըղձանամ.
Թէ Լանթիւ են մեղանքիմ
'ի գրթոյդ ո՛չ վերջանամ.
Եղկելի եմ յոյժ լալի եմ
քո ծա". մի' Թողուր զես
Կեցուցիչիմ վս անըս":
Ս' եղայ քեզ տր մեղայ մե
ղայ բիւր չարես գործեալ
մեղայ. անօրինել անառակ
մայր մեղաց եղեալ մեղայ.
քեզ մի երբեք ո՛չ լուսելով
երկրաքարշէցեալ մեղայ.
Եղկելի եմ խրղձալի եմ
քո ծա". մի' Թողուր զես
ո՛վ քաւիչիմ վասն անըս
24) պառ սիրոյ քոյ:

Լ Եոյն Դարձ: 16
Ի քեզ դիմեալ աղաղա
կեմ աղերսեմ և աղա
ջեմ. անհամարձակ պատ
կառանօք պաղատիմ և հա
ռաջեմ: Լ. րարիչիմ ազա
տիչիմ քաւիչիմ նորոգիչ
իմ. պահպանիչիմ խրնամիչ
իմ փրկիչիմ կեցուցիչիմ:
Որ ըզմեռեալն 'ի Թաղմա
նէ կոչեցեր և յարուցեր.
և ըզմեռեալ բնուիլս մեր
յարուցեր և կեցուցեր:
Կեցո՛ւ և զես մեղօք մեռելս
25) ցօղով շնորհի քոյ յս.

ողորմելով 'ի վերաւորս և
անկեալս անայցելուս:

Լ. Փրկչի ի՛նչ Ես: 17

Փրկաւէս մահուն
քոյ ըզգինս. որ ան
կեալ դընիմ յանկողինս.
ապաքինեա՛ 'ի չար ակտէս.
լալով աղերսեմ աղերսեմ
աղերսեմ ոչ. առ բրժիշկդ
անձինս աղերսեմ:

Բամք չարին զինև պատե
ցան. քան զալիս գեաոց
յորդեցան. հաս 'ի թիկունս
կարող յս. լալով աղեր".
26) առ հըզօր փրկիչդ աղ":

Կոհալօք բազմօք ծրփե
ցայ. բըբաբեր հողմով վա
րեցայ. օգնութի՛ ինձ ժա
մանեա՛ տր. լալով աղեր".
առ հոգւոյս ուղղիչդ աղ":
'ի վերինս եղէ մոլորեալ
'ի կենաց ուղւոյն խոտո
րեալ. դարձո՛ զես ըզմոլո
րեցեալս. լալով աղեր".

առ բարի հովիւդ աղ":
Չարաչար մեղօք տառա
պիմ. վերնական յուսոյդ
պաղատիմ. ըզմեղանս իմ
թո՛ղ ինձ յս. լալով աղ".
առ գրթած ներսոյդ
27) աղերսեմ:

Լուսնի գարշեալ: 18

Հովիւն երկնային անձր
իմ յիսուս. որ գլտել
զմուրրեալն բարձեր ՚ի քո
ուս. պատմեա՛ ինձ խանդա
կաթ գերույս, ո՛ւր հով
ունես ո՛ւր հանգուցանես
ըզ հօտ քո սբ, ՚ի մէջօրէի
՚ի մէջօրէի:

Որ ողորմեցար մուրրեալ
հօտին. և եկիր ՚ի խընդիր
ստեղծլ պատկերին. պատ՛

Սայրենացելոյս դձլ գը
թալով. և կորուսելոյս անդ
28) րէն ձայն տալով. պ՛:

Ի դաւար վայրէդ մուլեալ
հեռացայ. և ջրոյդ քոյ հան
գըստեան. ես յոյժ պատ՛ քե
ցայ. պատ՛: Ի խեճեալ ջո
րացն ոսկերքս ՚ի մարմնոյս.
արի՛ ո՛վ քաղցրագու՛թ հո
վիւն իմ և յոյս. պատ՛:

Դարշեալ սս յս քս: 19

Զուր կենաց յս տր
իմ տր որ ՚ի խաչին
բևեռեցար. առ ՚ի փրկել
ըզ մեղա՛նորս ծարա՛նելով
ծարա՛նեցար. խընդրեցեր
զես ըզմուրրեալս՝ վայ հո
29) վիւն կուչեցար. քեզ հա

մայն երկրորդադուծի ան
ճառելոյ հօր միածին :
Վայլակ արեան քոյ տր իմ
տր զոր հեղեր վս իմ 'ի
խաջին . որոյ բընաւին ա
րարածք ոչ և ոչ կարեն լի
նիլ գին . ցողեալ 'ի քո գը
թուծենէդ 'ի ցամաքեալ
մեռեալ անձն իմ . նորոգե
լով 'ի հնուէ վերբուսուս
ցէ զիս վերըստին :
Չայն քո քաղցրագին տր
իմ տր բերկրեցուցէ ըզ
մեղանորս . զի և ես ըստ ա
ւազակին կարգեցայց ընդ
30) պրսականորս . վերք կէ

նարար մարմնոյ քոյին ողջա
ցուցեն ըզվերանորս . հար
կանելով ուժգնակի զայնս
որք հարին զիս ուժգնապ
հարին :

Վարդեալ տո յս քն : 20

Եկի յերկիրս այս ախ
տալի . մածեալ մեղօք
եղէ ողբալի . յոյժ խոցո
տեալ եմ ցանալի . ըստու
գապէս լալի յոյժ լալի :
Վենդանարար քոյին շնոր
հաց . ըսպեղանին հոգւոց
հիւանդաց . թէ ոչ եկեալ
31) զիս բուժեացէ . քան

զամ լինիմ խըղձալի :
Լամ հրաշագործ ան յն .
որ զփայտ խաչին բարձեր
վն իմ յուս . առ քեզ դի
մեալ աղաղակեմ . զի բաց
ի քէն ջուհիմ յուսալի :

Ղարջեալ առ յն քս : 21

Բաժակարբու աշակեր
տացըդ մաղթանօք .
յն փրոկիչ , հօր զօրութի
զօրացո՞ զիս : Լ՛մպել զբա
ժակ քո սք սիրոյ պատուի
րանին . առ ի պահել զբան
քո ի միտս և ի հոգիս :

32 (Լ՛) Լը՛ զբառնուէ

մըրուրն յանուրն հատուց
ման . մի՛ ընկալայց իբրու
բաժին անօրինիս :

Փոխանակ զի ըզմայլեցայ
յիմարութի . ախտանորիչ
այս բժկան անցանորիս :

Լ՛ յի զընկալեալն առաքե
լոց ի վերնատանն . տուր
զի նովան փայլեցուցից
զհաճոյս քո յիս :

Յինէն թափուր եղեալ
ըզքեզ միայն ստացայց .
և՛ ի քեզ անձառ բարիդ
անքակ միշտ միա
ցայց :

33

Գ

Դարչեալ առ յս. քս. 22

Ա'ջ քեզ նրման ամենա
գուժ և ողորմած գը
տանի տր իմ. ո՛չ ինձ նրման
յոյժ մեղանոր և գըլորած
գըտանի տր իմ: (Թէպէտ
ամենեքէն են կարօտ ողոր
մուէ քոյ տր. բայց ինձ նր
ման ողորմելի ո՛չ ոք ստեղծ
ու՛ած գըտանի տր իմ:

Ա'ջ քեզ նրման կարող բը
ժիշկ և մարդասէր գտ'':
ո՛չ ինձ նման անբուժելի
ու՛նօղ ըզ վէր գըտանի:

34) (Թէպէտ ամենեքեան

են վերանորք առ ջի. քո տր.
բայց ո՛չ նրման ինձ կարի
յոյժ վերանորած գտ'':

Լ. - Էջիւրի անջին: 23

Իկենաց նախկին վայել
մանց զը ըկեցին զես
զը ըկեցին. այնօքիկ որք ի
կապանս այս պըրկեցին զես
պըրկեցին. յոր քահանայն
և զլտացին հանդիպեալ
զանց արարին ա՛ւաղ ոհ.
և ո՛չ ՚ի մերձ ՚ի մահ ցա՛ւոյս
փըրկեցին զես փըրկեցին:
Ի փափկապոյն կենաց վայ
35) ըէն հանեցին զես հա'

Լ յանապատս յոյժ հեռա
գոյնս վանեցին զիս վա՛.
ոչ բանական վարկանելով
ըզ խրղճալի մերկութիս
անաղ ոհ. յոյժ չարաչար
հարկանելով գանեցին զիս
գանեցին : Իսկ ապա սք
սամարացին գրթացան յիս
գրթ՛. ողորմելայ խոցեցե
լոյս փութացան յիս փութ՛
տեսեալ ըզ չարաչար հար
ճածս զոր անաղակքն ա
րարին անաղ ոհ. պատեալ
ըզ վերս բրժիշկն այն որ
ընթացան յիս ընթացան :
36) Իսկ սակայն ես խելա

գարեալ մոլեցայ ոհ մոլ՛.
կամանս ՚ի նոյն իմ բրժըշ
կէն հեռացայ ոհ հեռ՛.
անդրէն ՚ի նոյն ցա՛ւաբեր
կեանս վարելով զիս վարե
ցի անաղ ոհ. և զերախտիս
փրկչին իմոյ մոռացայ ոհ
մոռացայ :
Պարչեալ ՚ի նոյն մի : 24
Լ նկեալ ՚ի ձեռս անա
ղակաց խոցեցայ գե
րիս. ահա վս այն աղաղա
կեմ հառաչեմ և լամ. ահա
վս այն կողկողալով միշտ
37) գոչեմ և լամ. նեղա

Գոյն վըշտօք պաշարել կո
 խեցայ գերիս. ահա վն":
 Ախամեռ անկեալ թանա
 լիմ խըղձալի գիմօք զի յո
 տից մինչև ցըգլուխ իմ
 լըցեալ եմ վերօք. եղկելի
 եղել տառապիմ ցանալից
 կենօք. ահա վն այն աղա":
 Ասպատակաց հանդիպե
 ցայ մերկեցին զանձն իմ.
 Ի գեր անձառ խընդու թե
 նէն զը րկեցին զանձն իմ.
 Լարս ոտից իմոց ձըգելով
 ընկեցին զանձն իմ.
 ահա վն այն աղա
 զակեմ հա":

38)

Դառնեալ ա յն քն: 25
Որ բանաս միշտ ըզձե
 ոքս քո և զարարածս
 ամ լընուա. և զաղաչանս
 քո ծառայիցն ոչ բընաւին
 իբաց ընկենուա. և ես առ
 քեզ աղաղակեմ ըզմեղանս
 իմ գիտելով ինձէն. պար
 տանորեալ քո ծառայն եմ
 տր իմ, ինձ գըթուի արա
 ով յն: Հարսնացելոյ հո
 գւոյ իմոյ սուրբ փեսայիդ
 հրաւիրմամբ քոյին. և գը
 տելոյ յոյժ անարժանն ան
 39) պատուամ քո սբ առա

Գաստին . մի՛ յոյժ իսպառ
ըսպառնացլ ըսպառեսցես
զգուԹ քո քաղցրագին .
պարտա՛ն" : 'Ի քո սիրոյդ
հեռի անկեալ ա՛նաղական
ձայնի՛ն հառաչեմ . և լս զի
զեղկելուԹի Թշու՛առ ան
ձին իմոյ ձանաչեմ . վսրոյ
յրժմ աղաչեմ յոյժ կորա
ցեալ դիմօք ամաչեմ :
պարտա՛ :

Ողորմեա՛ գու ստեղծեր
մի՛ կորուսաներ . ըզ գոր
ծըս ձեռաց քոց մի՛
անտես առ

40 ներ :

Լս Բն : 26
Կ եզ ո՛վ փեսայդ եկե
ղեցոյ . երգեմք հո
գու՛վ ալէլուիա : Բուստ
'ի յերկնից խոնարհեցար .
'ի մեր բնուԹիս . ալէ՛ :
'Ի կուսական որովայնէ .
ծընար մարմնով ալէ՛ :
Սքըդ սքց՝ 'ի յորդանան .
եկիր լու՛անիլ , ալէ՛ :
Տարածեցլ վս իմ՝ 'ի խաչ .
հեղեր զարիւնդ , ալէ՛ :
Որոյ Թաղմանդ և յարմեդ
և համբարձմանդ , ալէ՛ :
Մճմնեցլ քո գալստեանդ .
41) 'ի քըննուԹի , ալէ՛ :

Տառ սոսնի կոյտն լ' Գաճիկի:
Ուրեալ Գառնոյ: 27

Ի ու տիրածին յայն
իմանալն արևուն
լուսափայլեցար, տիրուհի
լուսափայլեցար. տենչալն
ես տարփալն ես, զն կարի
յոյժ լուսափայլեցար:
Որոյ ծագմանն անձառա
պէս ՚ի մեր բնուիս՝ արևելք
ցուցար, տիր՝: ըստուգայ
իրանապէս մայր գերագով
արևելք ցուցար: Ս' քոյ
մեզ բանականութի ներ
42) Տիւսել քեզ գովասա

նուի տիր՝: արժանագոյն
նրմանագոյն յօրինել քեզ
գովասանութի: Օ ի քան
ըզ համայն հողածինս և
զհոգեբունս գերազանցե
ցար տիր՝: երանեցար դր
վատեցար կոյս մարիամ
գերազանցեցար:

Յորտորայ:

Տիրուհի՝ տիրեցին ինձ
գումարք չարին և խոցե
ցին. արի՛ իմ արի բըժիշկ
դիր ըզքո քաջ ըսպեղա
նին: Թախ ոչ՝ ահա իսկ մե
43) ռանիմ, կորուսելոցն

նր հանիմ: Սակայն ՚ի քեզ
տաղա՛նեալ յուսամ ՚ի
գուժ քո տիրածին: Եր
ինձ միջնորդ գերանբիծ
կոյս առ ծընեալն ՚ի քէն
միածին: Թե՛ ոչ՝ ահա իսկ
մեռ": Խըղձալիս:

Դարձը աւ Կոյս Տիրածին:
Ուրեւ Դասուց 28

Գերագոյն մայր անա
պին, տաղա՛ւար անտա
նելոյն, մարիամ, մարիամ
կոյս. մայր անարատ կոյս.
կոյս, տաղա՛ւար անտանե
44) Լոյն: Լ՛րեգականն

արդարու՛է արևելք մեզ
ճագելոյն, մարիամ մարմ
կոյս. մայր անարատ կոյս.
կոյս, արևելք մեզ ճա":
Խարեխօսեա՛ վասըն մեր
առ քո որդին մի միածին:
մարիամ կոյս անապական,
մայր անապական, առ քո
որդին միածին: Ս երաբե
րել զամնս ՚ի վայելումն
անձառեւելոյն. մարիամ մա
րիամ կոյս. մայր անարատ
կոյս. կոյս, ՚ի վայել":

Յորտորաիւ Լ՛ն արդ
45) Կրկնելու աիւ

խորան լուսոյ. անձաձանջ
գիշերն էհաս ինձ.
հաս 'ի Թիկ'.

Լ. Խոյն Գարշեալ 30

Սար և կոյս մարիամ.
և աղբիւր բրեհամ.
հառաջմամբ առքեզ
գամ. և ողբամ յարածամ.

Ողորմեա՛ եղևե՛լոյս. իփա
ռաց զըրկելոյս. յանցանօք
մոլելոյս. և վիրօք լոցելոյս

Յոյս ինձ մեծ յայտնեցար.
և լոյս մեծ ծագեցար. գե
րապէս փայլեցար. զքեզ
48 (Վ) գողտմբ անդդր:

Սերօքէ մարմնա՛նոր. քերօ
քէ երկրա՛նոր. առագաստ
բանա՛նոր. մարիամ լուսա
նոր: Լըջանիկ երջանկաց.
աննրման հողածնաց. նըպա
տակ կուսանաց. և տեղի
պարծանաց: Ստեղծողին
զըրկարան. անեղին բնա
կարն. մեզ միջնորդ վերնա
կան. և յարակ օգնական:

Տառ սբ Լոյսն Լճածին:
Ուրեալ Գառնոյ: 31

Քեզ կոյս անբիծ և
գերանբիծ ո՛չ գը
49) Վ) տանի համեմատ.

Կոյս գովել լի լի, Տիանա
 լի, լի, Տամեմատ: Օ ի դու
 միայն քան զամենայն անա
 բատարն անարատ. կոյս գո
 վել լի լի, Տիա": Սափոր
 ոսկի և տաղաւար անեղ
 անճաս Տօր բանին. կոյս գո
 վել": Տոգւոյն պարգևն ի
 քեզ Տեղեալ քան ըզ Տո
 սանս գերառն. կոյս գո":

Յորգորակ:

Մայր սբ գերասբ ամե
 նասբ կոյս անապահան.
 անբիծ անարտ անճամեմատ
 50) փրկչին օթարան.

զես ըզ մոլեկանս ըզ գոնս
 ցո՛ պաղատիմ՝ առ քեզ.
 դարձո՛ ի բարես ըստ քո Տե
 տոյն արա բանախան:

Ղապճէ առ Արոյն Տերածին:
 Աւրբաւ Ղառնոզ: 32

Ամենայն որ սիրիցէ ըզ
 քեզ իմոյ սիրոյս նը
 ման, ո՛հ երանելի մարիամ,
 երանելի մայր, երանելի
 մայր անարատ կոյս: Արո
 տին յոյժ կուսահանս գը
 թոյ քոյին Տեքոյս նըման.
 ո՛հ երանելի մա՛": Ա՛ճաս սա
 51) կայն իսկ ՚ի յարածա՛:

ներամենեցուն. ոչ երանե
լի մայր, երա": Վրտանի
ոչ գերապէս խրդալի ինձ
գերոյս նրման. ոչ երանե
լի մարիամ, երա":

Յորդորայ: Ո՛հ:

Լահան լուսոյն կրրող ան
նրման կոյս, կոյս. անպա
րագիր անտանեւոյն օթա
րան կոյս, կոյս, անպարագիր
անտանե": Ո՛հ, աղաղակեմ
կողկողամ և պաղատիմ,
աղա": լուսանորեւ զիս
մարիամ հրաշագան կոյս,
52) կոյս, լու": Ի համայն

ազգաց երանեալ աննրման
կոյս. կոյս: անշէջ վառմանն
անհմեմատ վառարան կոյս,
կոյս, անշէջ": Ո՛հ, խաւարն
անլոյս տարածեցան զինև
յոյժ: խաւ": լուսանո
րեւ զիս մա":

Լահան սբ Լոյսն: 33

Ասորբէից երանեցլ եր
ջանիկ մայր մարիամ.
անձառելոյ հօր էակցին
գեղեցիկ մայր մարիամ.
տենչալի ես տարփալի ես,
բաղձալի և ցանկալի. զոր
53) երկինք ոչ բանեն տա

Ե՛կի՛ պիտոբիկ մայր մարիամ: **Պարք** անմահից քեզ ըս
պասէն աննրման կոյս գո
վելի. անժմնակ հօր ծոցա
ծնին օթարան կոյս գովելի
'ի բիւրուց բաղմաց ընարե
ցեալ՝ մաքրափայլ անհամե
մատ. քաղցրատեսիլ վարդ
վայելու՛ք հրաշագան կոյս
գովելի: **Լ՛մենամաքուր**
տիրուհի՛ բարձրելոյն մայր
մարիամ. 'ի փրկկուծի՛ իմ
'ի յերկնից իջելոյն մայր մա
րիամ. յամ ազգաց երանել
մորենի անկիգելի. քան ըշ
54) Բնուծիս հոգեղինաց

Գերագոյն մայր մարիամ: **Պ**ամպար անշէջ ճուագայ
Թին՝ հրաշագեղ կոյս գո
վելի. նըսեմացեալ քոյ ծա
ռայիս լուսահեղ կոյս գո
վելի. ամ ազանց լուսատու
աշտանակ իմանալի. արփի
ագեղ ամպ լուսաւոր՝ շնոր
հազեղ կոյս գովելի:
Յորտոյսի
Մայր երանեալ, կոյս ա
նարատ մարիամ մարմ.
կապեալ 'ի ձեռս աւագա
կաց գերի կամ, ոհ, գերի
55) կամ: **Լ՛ուքեղ** աղաղա

կեմ ողբամ, գոչեմ լամ,
գոչեմ լամ. գուես իմ յոյս
և ապանէն յարաժամ կոյս
յարաժամ:

Լ. նոյն գայնեալ: 34

Ո'վ տիրուհի սափոր ոս
կի, տաճար անճու հօր
բանին. բարեխօսեա՛ն առ քո
որդին. յարաժամ կոյս. նե
ղելոյս յոյս: Ո'վ տիրուհի
գուստր երանեալ, բարձօղ
երկանցն և այլ. օգնական
լեր մեզ 'ի մարտի. յար":
Ո'վ տիր" ակն աննրման,
56) սբ սերօբէ հողեղէն.

ըզքեզ ունիմք մեզ ապա
նէն. յա": Ո'վ տիր" ամպ
լուսաւոր, հրաշագեղ ար
փիածագ. քո միածնին եմ
երկրրպագ. յա": Ո'վ տի"
անձաճին, կուսածին մայր
կուսածին. մաղթեա՛ն վս
իմ քոյ միածնին. յարա":

Լ. նոյն գայնեալ: 35

ԻԲԻ չէշմիմ նուրի ա
զիզ մերիեմ. ապանէն
իմ գուես յարաժամ. յա
րաժամ, յարաժամ կոյս:
պիջարէ գուլունեմ, քե
57) ըեմ գըլ. քերեմ. ապ":

Օ՛ զալիմ տիւշմէնին էլին
տէն պէնի, ազատեա՛ ազա
տեա՛ ո՛վ սբ տիրուհի. շատ
է յլէ լուծիւնէ պէննա
սէզայի. ապ՛: Ն՛իւրոյ պի
հատ իլէ կիւնասքեարէմ
պէն. բըխօսեա՛ վսիմ աղեր
սեմ՝ իքէն. էզատ է յլէ պէ
նի սէօյիւնմէզ նարտէն.
ապա՛: Օ՛ լխաքիփայինէ
իւզիմ սիւրէրէ. ք. աղաղա
կեմ և ոչ դադորիմ երբեք.
պէնիմ իջին է յլէ օղլունա
տիլէ. ք. ապա՛: Օ՛ մասշէր
կիւնիւնտէ Փէնասիմ սէն
58) սին. դու լեր միջնորդ

վսիմ առ քո սբ որդին.
հուզուրիւնտէ օլատիլ փա
տիշասին. ապա՛:
Լ. սբ Յօհանէս կարմրե
Ս՛կրտի՛ Քի: 36
ՍԷ յօհաննէս մաքուր
տատրակ. ողջախոհու
օրինակ: Չայն բարբառոյ
յանապատի. կարմրո փրկ
չին յի: Օ՛ սբբն սբց մը
կըրտեցեր. դառն այ ան
ո՛ւանեցեր: Ս՛ սանաջառ
քարողելոյդ. պսակեցար
հատմամբ դըլխոյդ:
59

Լ՝ րթուն անուն սբ ըն
 գրիգոր. մեր քաջ հովիւ
 ըն անխոտոր: Բարձեալ
 եբեր ՚ի հայաստան. զքո
 սբ նր շխարրդ պաւակհան:
 Լ՝ զնա առեալ քեզ ձայն
 ալից. կարեաց մերոց կը
 ցորդակից: Լ՝ եր բարե
 խօս առ միածին, և կու
 սածին աստուած որդին:
 Փլ թիւէլ ըզ մեզ ՚ի փորձա
 նաց. և թողութիւն շնոր
 հել մեղաց:
 Լ՝ մէն:
 60

Լ՝ Գեհասոր Լ՝ քիս Բ՛ի
 Պետրոս և Պօղոս: 37
 Կ՝ հմ հւոյ սբ ըդ պեա
 ղոս. անօթ ընտրել
 սբ ըդ պօղոս. վաստակաւոր
 անբիծ եզինք. լոծեալ ըբ
 սիրով ՚ի քս: Հմաադունեղ
 որսորդք մարդկան. լըցլք
 հողւովն անձական. որ ՚ի
 խաւար մեղաց ծովէս, զմեզ
 վերածիք յերկնիցն խորան
 Պետրոս զագինս ուռկա
 նեցեր. ան այ ընծայեցեր.
 դաւանեցեր զորդին ան,
 (61) յորմէ զփականս երկ

Նից առեր: Պօղոս յերրորդ
երկինս ելող. անձառելէցն
եղեր տեսող. անխոնջ ջա
նիւ և կապանօք, զաւետա
րանն քարոզող: Պետրոս
գրլուխ առաքելոց. պօղոս
ընտրեալ ըստ նոյն հետոյ,
անձառ լուսովն անձայն,
լուսանորիցք հոգւոց մե
րոց: Ըմբասին հանդիսա
ցայք. իմբասին վաստակե
ցայք. սիրով վերկէջին ՚ի
հոսմ քաղաք, խաչիւ և
սրով կատարեցայք:
Ըրդ բարեխօս ըզձեզ
(62) առ նոյն ունխիք որ է

հանուրց յարգոյն. զի զմեր
ընթացս արիութիւն, կատա
րեսցէ լըմամբ սիրոյն:
Ըմբաս:
Ըմբաս Վարդապետ Ըմբաս
ձեզ հոգւոց մերց: 38
Հայրնս հայոց հովիւ
հոգւոր, մեծ խոստա
վանօղ վեհայ քի: Օստիկ
պարթևեան մեզ պարզևե
ցար. պայծառ լուսատուդ
արամեան տոհմիս: Ըմբաս
քելաշնորհ քարոզ ճըմա
րիս. ըզյս քա՛ ծանուցիչ
(63) ազինս: Սիջնորդ

Տաշտուէ՛ ՚ի մէնջ վն մեր
գերկնանոր արքայն՝ առ մեզ
դարձուցից։ Ղու փող
քաղցրաձայն՝ անետեաց
յուսոյն. մոլորեալ ազինս՝
դարձուցից ՚ի հօտն։ Որ
ի խանարէ անանձութե,
յանձպաշտութի կոչեցեր
ըզմեզ։ Լորդ առ քեզ գո
չեմք ո՛վ հայրըդ դրթած.
հայցեա՛ ՚ի տնէ՛ մեզ ողոր
մուլթի։ Եկեալ տոպեալ
տոհմիս խրղձալոյ, տալով
գերեւոցն՝ գերեդարձու
թիւն։ Բստ աղերսանաց
64 (Ղ) սբ մարգարէին,

՚ի մեր հայրենիս անդրէն
Ժողովել։

Լ.՝ (Լ) Ղապիսալ։ 39

Երանելի հովիւ ընտ
րեալ. հայոց մեծաց
լուսանորից։ Երիգորիոս
անուն արթուն. զուարթ
նոց երկնից հանդիսակից։
Պարթևէն պրսակ հիւ
եալ. եդեալ ՚ի գլուխ ար
շակունեաց։ Զարչարանօք
քո սբ մարմնոյդ, զխանարն
ի մէնջ հալածեցեր։ Լորդ
պաշտիմք առ քեզ հիւ
65 (Լ)

Տողւոց մերոց մեծ լուսա
տու : Լուքարողեալն ՚ի
քէն յս, մաղթեա՛ բառնալ
զմեր նեղութիս : Լույս տա
ռապեալ որդւոց քոյին,
անդորրուի լինիլ հայցեա՛ :
Լուզ կիրս անձինդ որ վա
սըն մեր, տն առաջի տարա
ծելով : Որք ՚ի մեղաց մե
րոց գանեալք, յերկիր օ
տար տարագրեցաք : Եւսար
ձեալ անդրէն ողորմելով,
՚ի հայրենիսըն դարձուցէ :

Լուսն :

66

Լուքարողեալն և Լուսն
Լայան սբ Լուքարողի : 40

Քինու հողւոյն զին
ունորեցեալ . Ը դէմ
երից պատերազմութեց . ան
յաղթելի ըսպառազէն .
մայր հատոյ սբ Լուկեղեցի :
Եւ վր վիժի հաւատոյ . առա
քելոց և մարդարէից . հաս
տատապէս հիմնարկեցար .
մայր հաւ" : Որ ՚ի յալեաց
մեղաց ծովուս, մեզ կեցու
ցիչ տապան կազմեցար .
ընդ հովանեան քո զմեզ
(67) պահեա՛ . մայր հաւ" :

Եառն այ՛ լեառըն պա
 րարտ • երկին յերկրի՝ սիօն
 սըխրալի • կենաց աղբււրն
 ՚ի քէն բըղխէ • մայր հա՛ :
 Որդիս լուսոյ ծնանիս ըզ
 մեզ • զտրգացուցլ աճմամբ
 հաւատոյ, ՚ի կատարլ չափ
 հասակի • մայր հա՛ :
 Ի քեզ անմահ գառին զեն
 ման • կանգնեալ սեղան ան
 ճառ խորհրդով • բաշխէ
 զմարմին տն և զարիւն • մա՛ :
 Միոյ մաքուր եղբօր որ
 դուոյ • մի աննըման մաքուր
 աղաւնի • ուր փեսային հարսն
 (68) անարատ • մայր հա՛ :

Օ մեզ ՚ի քո ուր հարսնա
 րանիդ • Ը այլ հրճու՛ն էլսն
 ուղիղ հաւատով • պահեա՛
 անմեղ և անարատ • մայր՛ :
 Լ - Ս - րբ Լ Ե մ Վ Բ ա շ ա յ ի
 Լ ն մ ա ն : 41
 Մ Է սիրամարգ ոսկէփե
 տուր շնորհալի շնոր՛ •
 ամ ազգաց և ազանց ցան
 կալի ցանկալի • ոհ, սուրբ
 միածնին տնօրէնութեն
 տեղի • ՚ի մէջ երկրի ոչ գոյ
 տեղի քեզ նըման քեզ նը
 ման • ո՛վ գեղեցիկ գեղ գո
 (69) վեւի աննըման :

Լուսագաստին երկնա՛որի
 հանդուանկ. կաթնաբուլե
 և մեղրածորան քաղցրե՛րկ.
 ո՛հ, մաքրագոյն քարամբք
 յօրինեալ աշա՛րկ. 'ի մէջ':
 Ղամպարափայլ սբ յարե
 մատրանին, և յակոբեանցն
 երանելեաց սբ գահին.
 դու ունօղ գանձ պատեա
 կան 'ի ծոց քոյին. 'ի մէջ':
 Ի քեզ երկնից անտանելին
 հաճեցա՛ն. հաճց՛ն. 'ի քեզ
 'ի սբ կուսէն ըզմերս ըզ
 գեցա՛ն. 'ի քեզ իջեալ 'իտա
 պանի տրքնեցա՛ն. 'ի մէջ':
 70) ՍԷճապայծառ ճա

Լուսագայթիւք վառի վառ.
 եհմ քաղաք ընտիր գերա
 փառ. ո՛հ, և զես ըզմիշտ
 քեզ կարօտիկս 'ի քեզ առ.
 'ի մէջ երկրի':
 Լուսայի Ղարթաշ
 Իբե Յորդոսի: 42
Տեղիդ ա՛նետման. առ
 կոյան աննրման. սբ
 հրեշտակին գաբրիէլ.
 օրջնալ և գովեալ, և փառա
 ՛նորեալ: ՍԷ ծընընդեան
 այր. ամէն օրջնեալ վայր.
 'ի բեթլէհեմ քաղաք դա՛ն
 71) Թի. օրջնեալ և գո':

Լ՛նուեղին մարմնոյ. լուսացա
րանըդ ջրոյ. սբ յորդանան
գետ հրաշալի. օրհն :
Տեղիդ տարածման. տն ՚ի
խաչելման. սբ գողգոթայ
լեառն ողբալի. օրհն :
Լ՛մենայն ազանց, դու
ուխտ գերազանց. սբ գե
րեզման տն յի. օրհն :
Տաճարդ աննրման. աշ
խարհամտորան. սբ յարու
թեանըն քի. օրհն :
Սբ ձիթենեաց լեառն. սբ
համբարձման տն. յերկինս
ելմանն ոտնատեղի. օրհն :
72) Աորհրդոյն բաշխման.

սբ հոգւոյն իջման. սբ վեր
նատունդ ըսքանչելի. օրհն :
Սբ անձնին. սուրբ գե
րեզմանին. պատուեալ տա
ճարդ գերյարգելի. օրհն :
Տաճարդ գերակայ. սբ յն
յակոբայ. որ ես պարծանք
մերոյս առհի. օրհն :
Համայն պատուելիք. տրու
նեան տեղիք. ներյեզեր
սրբոյն սաղեմի. օրհն :
Լորրեակ միութիւն. ան
ճառ հութիւն. քեզ գո
հուծի յամի, օրհնեալ և
գողեալ և փառաւորեալ :
73) Լ՛անուն քո սբ :

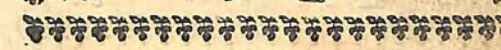

Լ՝ - ԽԲ Լ՝ ընծին հայրն Տ
 - Կոյ Տ Կոյսորան Լ՝ ընծին: 43

Լ հեղ գոցմամբ ուուն
 ՚ի ձեռին . իջեալ որ
 դին հօր միածին . բախէր
 զերկիր հարմամբ ուժ գին ,
 էջմիածին . էջմիածին . ա
 նուն սքանչելի . սքչելոյն
 յի իջմամբն անունեալ :
 Լազմաջարջար նահանգին .
 գրիգորիոս հայրապետին .
 յայտնէր տեսիլն իջմամբ
 բանին . էջմիա" : Գլմբե
 Թայարկ խորան կազմեալ .
 74) կերպն ՚ի յերկնից լու

սաճեալ . ինձ փրկութե
 տաճար շինեալ . էջմիա" :
 Գլխտողն արթուն՝ յառել
 նայէր . վաղարշապատն երփ
 նափայլէր . յորմէ աղբիւր
 շնորհաց բրդսէր . էջ" :
 Լ՝ ընծին յերկրի հաստատե
 ցար . գրոշմի՛ն հոգւոյն զե
 րստացար . մայր հանատոյ
 անունանեցար . էջմիա" :
 Օ՛րն արթուն անուն հայր
 ապետին . հայաստանեայց
 լուսանորջին . մաքուր
 մաղթանքն ՚ի քեզ
 մատչին . էջմիա
 75) ծին էջ" :

ԻձԼՍ Երաբերուին Լուսին
Լուս (Օրորորաի: 44

Եմանուէլ անձ հօր
բան. ծագումն անը
ման. որ գըթացար ՚ի
հայաստան. քեզ փառք և
պատիւ, լոյս ազգի միդին:
Ընդ քեզ անթիւ հոյլք
հրեղինաց. իջեալ ՚ի յերկ
նից. խառնեցան ընդ հողե
ղինաց. քեզ փառք և պա
տիւ թագաւոր փառաց:
Թորգոմական մերոյս ա
զին. պարգև շնորհեցեր.
76) ըզսուրբ տաճարն

Էջմիածին. քեզ փառք և
որդի սբ կուսին:
Թիր քո մըշակն արթուն
անուն. զուարթունն երկ
րային. տեսեալ պատմէր ա
մենեցուն. քեզ փառք և
գըթուծիւն անհուն:
Ի յերկնային լուսոյն ձե
եալ. այս յարկ շնորհաճիր.
մայր հէտյ մեզ պարգևել.
քեզ՝ ան միշտ օրհնեալ:
Լայնատարած ծով գիտու
թե, անետրանին, էլըց
զերկիրն արարատեան.
քեզ փառք և պատիւ այժմ
77) և յանխտեան:

Լ. սբի Ստեփաննոս Լ. սի
չի-յի Բի: 45

Ի հընձանի Լորտունկ
այգւոյ. ողկոյզ ճըմ
լեալ դու վաղահասայնմ
որ տընկեաց՝ ընծայեցար.
սբ Ստեփ" նախավըկայ:
Ի պետրոսէ ընտրլ եդար.
որբոց՝ այրեաց վերակացու.
այր լի շնորհօք և գիտութ.
սբ ստե": Սացեալ յատեն
տիրասպանիցն. իբր ըզ և
գառն իմէջ գայլոց. լինիլ
վըկայ տն յի. սբ ստե":
78) Ի հարցանել դատա

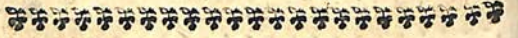
Նորին. պայծառացար որս
ըզ վարդ. սկըսար պատմել
յաբրահամէ. սբ ստե":
Որոց ՚ի դէմ քո նայեցլ.
փայլեալ ոսկւոյ շնորհի.
հասի հարեալ ըսքանջացան. սբ"
Սիրով փրկիչին ըզմայլե
ցեալ. ըզ քարկոծում ըն
յանձն առեր. որով Եմեզ
ցուցեր ըզ հետ. սբ":
Ի ու անդրանիկ մարտի
րոսաց. որ առաջին կոչիս
վըկայ. դու սարկաւագ
անեղ որդւոյն. սբ":
Ի ու իսկ զերկինս բացլ
79) տեսեր. և ըզ յս յոտին

կանգնեալ . որ ցուցանէր
 քեզ զյաղթանակն . սբ" :
 Եւ մէջ քարանցն եդեալ ըզ
 ծուներ . մի' համարիր զայս
 ասելիք . տն յի պըտուղ
 խաչին . սբ ստե" :

Ս Էդ Պատահանց Լուսինի
 Տգո : 46

Պատահելով գերույս
 ասպատակք չարին ,
 զողորմելիս իսկոյն կալեալ
 կապեցին . կապեցին կ'պցին
 շըրջապասեցին : Սողովե
 ցեալ առ իս այն զօրք իս
 80 (Լ) Ըարին , ըզկապյլ

ուժգին' ուժգին գանե
 ցին . գա" գա" կըուփաճա
 րեցին : Պս յծառադոյն
 Թագիւ էի պըճ'նեցեալ .
 երանգ երանգ զարդուք
 գեղափայլեցեալ . այն բա
 նակք կ'որուսչին տարմա
 բար հասել . զամենայն ըզ
 փառս իմ յինէն խըլեցին .
 իւր' , յափըշտակեցին :
 Լ'պա իմոյս անձին նախնի
 Թըշնամին . էարկ զիս' ինէր
 քին գուբըն տըղմային .
 այն անողորմ անգուժ մեկ
 նազէնք նորին . զանազան
 81 (Ս) սուսերօք հարեալ

խոցեցին. խոց՞, վերանորեցին : **Լ՝** Տա Տեղեալ սըբ տիւ ըզ յորդ արտասուս. աղաղակեմ առ քեզ ամիմ յս. զե վարելով զանձնիմ ՚ի խորս ասարկուս. ՚ի յան դունդոս աննը շոյս տա րեալ իջուցին. իջու՞, և մասացուցին :

Մ. Էրկ Կրեց Տոգույս Լճ **Լ՝** ղերս աւ տր: 47

Լ մամուսայատ գողով զըբի. ՚ի կեդարեանն եմ վըրանի: Պախարակիմ յա 82) Էհտ ՚ի դեպ. պը ղերգ

Ժառայս բազմալը րեպ: **Լ՝** Ղտունակիս ելով ՚ի մամառ նը շկահել լինիմ ահա: Պ ենջակ ցըխոտ և թըղ մաթաղ. ղոմոսական եմ և պատաղ: Տարագրեցլ եղ կելև վատ. տիրամերժիցն եմ համեմատ: **Լ՝** յու փրկիչ օժանդ կեա՞. աջովդ առ քեզ զկա առ ձգեա՞: Միւն ամբուե սրտիս յս. սորօք հարայ ՚իմէջ ծովուս: **Լ՝** Էտանջիս ըզ քեզ յայանեա՞. այս նաւաբեկ գերոյս օգնեա՞: Բահվար կո 83) հակքըն անհամար.

րուպ ինչ ո՛չ տան երբէք
 դադար : Լից հանուրց
 էարար է . էացուսցես
 զանձն իմ յոր չէ :

ԼԻՆԻՆԻ ՏԳՆԵ 48

Ինթիզարիմ վար . հոգ ու
 նիմ հազար . սինէմտէ
 նար՝ սէօնմէ զեանար . գերի
 եմ գերի . և կամ յերերի .
 Պահրի իսեանտէ . հոգ իս
 ՚ի բանտ է . ահու Սիղան
 իմ վարանտէ . գերի եմ" :
 Լ՛ զէմէք զեարիմ . վերօք
 չարչարիմ . Թալան օլտու
 84) Ճիւմէ վարիմ . գե" :

Ղէմ իլէ տօլու . գոչեմ
 լուիլու . իքի չէշմիմ փիւր
 խուն օլտու . գերի եմ" :
 Տիտէլերիմ գան . լալոյ եմ
 արժան . միսալի միւրդի նա
 մէսքեան . գերի եմ գե" :

Օ՝ Ինչ Գանչու 49

Ի բոլոր բընա՛ն ՚ի կե՛նսիմ,
 ՚ի կե՛նցաղս այս բւեռե
 ցայ . իբրու թէ արածեալ
 ըզ հողմս , ունայնու թեց
 հետևեցայ : Լ՛ չաղ , ա՛ւաղ ,
 ա՛ւաղ : Լ՛ չաղ իմ անցեալ
 օրերուս , ա՛ւաղ , ա՛ւաղ , ա
 85) չաղ : Լայնատար

Տեօք խաբեցայ, կենացն
անձկալեաց հասանիլ, չա
ծելով ՚ի միտ զօրըն զայն,
յորում պարտ է ինձ մեռա
նիլ: Լ՛նաղ, ա՛նաղ, ա՛ն՛:
Ի վր՛ ա՛նաղոյ յիմարս՝ ըզ
շինձածն իմ հիմարկեցի.
զիմ կնց շահաբերըն բան՝
բընա՛նին՝ ո՛չ մըտառեցի:
Լ՛նաղ, ա՛ն՛:

Ս՛եղայ քեզ տր, Ողոր
մեա՛ ինձ:

Լ՛նա՛նիս թու՛ռա: 50

Ի քու՛ն մեղաց յամառեցի
86) Թըմրեցար անձն իմ

գերի. Թըմրեցար և՛ ի բան
սարկ՛նն պատրեցար անձն
իմ գերի. պատրեցար ներ
սուտ կենցաղոյս յառօրէից
փափկու՛թեց. փափկու՛եցն
որք սընտիք են ցանկացար
անձն իմ գերի: Լ՛նձն իմ
գերի Թիւրաշա՛նիլ եղեր
արդ տարտամական. եղեր
արդ ո՛ս ըզնա՛նկ զեկա
ջարդ տարտամական. զեկա
ջարդ ներ ծովու շըրջնա
յոր գընուլ իսկ ո՛չ գիտես.
ո՛չ գիտես որ ախտի մեղաց
գըտար զարդ տարտմկն:
87) Տարտամական լեալ

դեգերիս յարածամ սեւ
տեսակ. յարածամ ըստ գո
ռոզին ես անըզգամ սեւ
տեսակ. անըզգամ ամբար
հանաճ ես որ ոչ ընտրես
ըզ բարիս. ըզ բարիս թո
ղեալ՝ լինիս միշտ չարակամ
սեւատեսակ : Աստեսակ
եզեալ՝ եզեր ծորելոյն ըս
խացուցիչ. ծորելոյն և առ
ի բարձանց անկելոյն ըս
խացուցիչ. անկելոյն որ
թըշնամի է հանապազ քոյր
փրրկութեան. փրրկութե
հոգւոյդ վասըն միշտ տրտ
88) մելոյն ըսխացուցիչ :

Րախացուցիչ գոլով դրձ
արարչին գոչեան մեղայ.
արարչին հօր՝ փառակցին
և էակցին գոչեան մեղայ.
էակցին այն որ վասըն քոյ
է հեղ զարիւնն ի խաչին. ի
խաչին սիրով բւեռեալ
անմահին գոչեան մեղայ :

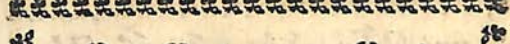
Տառ Օ շնոն 51

Սիրով անցանորիս երկ
րաբարչեցայ. թըմրե
ցուցիչ գինեանս արբեալ
զմայլեցայ. արդ զայս և եթ
գոչեմ մեղայ տր մեղայ.
89) զանօրէնութիւնս իմ

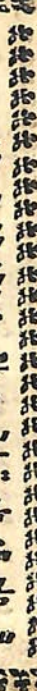
ես ինձէն գիտեմ: Դ քո
 անհուն սիրոյդ որով սի
 րեցայ. անհմայ եղկելիս
 կամաւն մեկնեցայ. վս այն
 աղաղակեմ մեղայ տր մե'
 Բաբունեաց բաբունուոյդ
 աշակերտեցայ. անձառելի
 սիրոյդ միաւորեցայ. բայց
 ես խոտան գըտայ, մեղ:
 Ա ասն իմ խաչեցելոյդ սի
 րոյն յարեցայ. բայց զե
 զսէրն ոչ ծանեայ՝ ի
 բաց ընկեցայ. ես եմ
 պտձու անկմանս
 մեղայ տր մե
 ղայ. զա":

90)

Տաշ. Օ կենցաղոյս Գտե
 խորեալ: 52

Որ քան եմ կացեալ ի
 կենցաղս՝ հոգք զես
 երբեք ոչ թողին. ոչ գի
 տեմ իւրեանց ախորժակ
 առիս երբեք զինչ գըտին.
 զե հնայդ տրտմուե վեշտք
 յորդորելով ըզ միմեանս.
 գան հասանին առ տուպէլս
 և զինև շուրջ բոլորին:
 հոգք տառապմունք և նե
 ղու թիք զես բարեկամո
 ըստացան. ոչ գիտացել թէ
 91) ի գերւոյս զինչ բա

րուծին ընկալան. ո՛հ թէ
որքան յոյժ սիրեն զիս և
ո՛չ երբեք մոռանան. մի ըզ
միով թեակիսեւ ՚ի վր իմ
անկասին: Այ ըզ բույս
է երակի տըխրասէր լեալ
հառաչեմ. անբախունակ և
ցաւաբեր պահու գիպեալ
հառաչեմ. առ բազմութի
վըշտաց իմոց տառապեցլ
հառաչեմ. զի համայն թըշ
է առաւից նետք զիս նրպա
տակ արարին: Հայրն իմ
երբ զայս տաժանուտ կենս
յակամակամս ընկալաւ.
92) նոյն և ինձ եղկել

որդւոյս անսի փոխաբերե
ցաւ. ուստի բոլոր տըխրա
բեր զօրք զանազանիւ սու
սերաւ. ՚ի խոցելոյ ըզ մա
շեցեալս ո՛չ մի երբեք
դադարին օ

Տ-Ղ. Օ պատահանց Ս երոյս
Բնութեան 53

Սիրտ իմ լէր տըրտում
եղեալ ՚ի հոգ մըտաց վա
րանեալ կաս. ողորմելի վըշ
տակրութեամբ հառաչես
միշո ողբաս և լաս. յայտմ
անկայուն անցաւորիս ամ
93) ինչ ընդունայն է. թէ

տըխարու թի թէ բերկրու թի
թէ մեծու թի փարթամակն
Ի փոփոխման գոլով կեն
ցաղս՝ իւրքն ամ են հոսա
նուտք. յաջողմունքն և ան
յաջողմունքն՝ երկուքն են
խաբօղք և սուտք. ապա
քէն իբր՝ ի պատկերի շըր
ջագայել ի գուր խոռվիմք.
և ոչ գիտեմք ում ժողո
վեմք զոր համարիմք մեզ
սեպհտկան. Բամեալ մար
դիկ լըքին զաշխարհս և
զինչս իւրեանց այլոց թո
ղին. գերեզմանք տունք նց
94) եղեն ըստ հոգերգօղ

սաղմոսողին. ուր այնոք իկ
հըզօր իշխանքն որք յաղ
թեցին զօրաց բազմաց.
որոց անուրքն ուն ըստեք
անցին և ոչ երևեալ կան.
Տիպ տիրական զարգարե
ցեալ յանմահու թի վիճա
կեցաք. ըզ պատուիրանն
ոչ պահելով ի հող մահու
անդրէն դարձաք. այլ յետ
մահուն յառնեմք դարձ
զի ընկալցուք ըզ հատու
ցումն. արգարքն ի կեանս
երկնից զընան. մեղա
նորքն ի հուրն ան
95) վախճան :

Տաղի գիւտայ յՍեբուսեաց առ
Խոսիտի Ս' սկիւտու: 54

Ա՛վ գու մանուկ դեռա
Տասակ լուր իմաստնոց
Տանապազ զե լինիցիս մրդ
Կատարեալ յազնընուեց
աննընազ որ ասե դասնդի
մանուի և ոչ անասց խըրա
տուց ամ կերպ թըշնաու
Թիք դիմեն ի նա վազիվազ
Նըգատակ լեր ծերագու
նից որք շահաւետս բար
բաւին. ոչ բընաւին կելով
անլուր օգտակար խօսից սո
96 ( ) ցին. քաղցրախօս

Լեր յամենեսին Տամեմեալ
բանիւ քոյին. և մի խոցեր
զոք բերանովդ, որ գունակ
վայրի վարազ: Ար քո ջե
ցե ինչ օտարին՝ մի բընաւ
ցանկար նըմա. ապա թե ոչ
յօրն ահագին առ ՚ի քէն
պահանջինա. ՚ի գերազանց
վարդայտին իսկագոյն բա
նիցն իմա. որ ՚ի գըլտոց ձե
րոց ասե պակասի և ոչ մի
մազ: Վինա գեղեցիկ ոս
կի ազնիւ սիրելի Տաւա
տարիմ. պինա կալ ըզնա
թե գըտանես ցաւակից
97 ( )

Լորդոյ. ճայն բարբառոյ. Կոչեցելոյ. ծառայք բընոյ. Լըծոյն սիրոյ. մինչ ը տիոյ. մատաղ մանկունք:

( ) րհնեալ տեղոյ. գերգո վելոյ. և բիւզանդոյ. մեծի պոլոյ. գէտք ըստ հոգւոյ. հօսին մերոյ. հաւոյն սբյ. ընտրեալ թոռունք:

Պ ամպարք բոցեղք. շնոր հաց ետեղք. փայլուն աս տեղք. բարձրագետեղք. յորդեալ հեղեղք. բանիւք զօրեղք. ծառք կըրկնոս տեղք. յոգնաբեղունք: 100) Բարողք ուղղիչք.

Լ յորդորիչք. քաղցրաբա նիչք. և զարթուցիչք. հաւք ժողովիչք. բարձրա թըռիչք. միշտ սընուցիչք. բազմաձագունք:

Ս Է՛ն արդ՝ որով հետև ՚ի հոգւոյ իմանալոյ և ՚ի մարմնոյ զգալոյ է բաղկացեալ մարդս, յետ քանի մի հոգևորացն երգելեաց՝ եղաք սկան ինչ և ՚ի մարմնականացն զո՛ւարձացուցչաց. որք ՚ի պատեհ պահու 101) ո՛չ են խոտելիք:

Պարուց թրուցնոց սուրբ
 անետիս. սիրուն գա
 րունն երևեցան. գեղեց
 կացեալ երևելիս. ադին
 գրախտին նրմանեցան:
 Լորի պիւլպիւլ ուլխըղ
 ճալի. հերիք ողբաս ան յու
 օալի. զի սիրելին քո բերկ
 րալի. ի մէջ այգւոյն յօրի
 նեցան: Հեղիկ հընջեալ
 գարնան հողմոյն. եբեր
 ծաղկունս մեզ գոյն ըզ
 գոյն. զցօղիկն առեալ ի
 102) մեղմ ամպոյն. տեսիլ

վարդին պայծառացան:

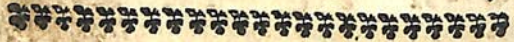
Լ. յլաղանեալ երեսք դաշ
 տաց. լերանց բլլոց բու
 սականաց. լըցեալ ծաղկօք
 գոգունք հովտաց. երկիրս
 ամէն զարդարեցան:

Բամից կուսից պըսկ փայլ
 եալ. կոյս տիրածին ծաղիկ
 ընտրեալ. քև կենաց հոտն
 ամէնօրճնեալ. ի ծոցոյ հօր
 մեզ բուրեցան:

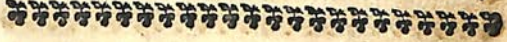
Պարուն գարուն հա
 սեալ էհաս. եկ սի
 րելի ուրախացիր.

ընդէր սրգով տրտմիս հո
 գաս. եկ սիրելի ուր":
 Տես թէ զիարդ վառեալ
 վառին. ծաղկունքն ի գոյնս
 և շողշողին. այգիքն ամէն
 բերկրաբուրին. եկ սի":
 Արձկրձաձայն ջուրքն ըն
 թանան. վէտ վէտ գոլով
 ծիծաղին. լերինք բրուրք
 ուրախանան. եկ սիրելի":
 Պիւլպիւլն իսէր վարդին
 վառի. սիրով նորին սիրա
 ճարի. արի' արի' մօտ
 մեզ արի. եկ սի
 րելի ու":

Լ մերձիլ գարնան, այ
 գիք ծաղկեցան. բու
 րաստանքն ամէն գոյն ըզ
 գոյն երփնազարդեցան:
 Պատրովակ վարդին իբաց
 շըրջեցաւ. Թրուչունքն ի հո
 տոյն պարելով արբել զմայ
 լեցան: Առ նինձ միմեանց
 ծաղկունքն ի յայգին, յիւր
 եանց կոկոնէն փութանի
 դուրս դըրդեցան: Վ և կի
 ոնն եկեալ աւետիս տալով
 ձայնէ պիւլպիւլին այ խըղ
 ձուկ բաղձանքք լըցան:

ՊՆՃԼ Պարեպե. 59

Ի կէտ գարնան եղանակին
ճօշար պիւլլպիւլ տեշեր
տէրտին. ո՛հ, զայս ասելով
շըրշե յայգին, վարդ վարդ
նագելի վարդ. քանի որ
բամ ես լալագին. տիւա
նէն օլմուշեմ սէնին:

Պահօղ վարդին ո՛վ այգե
պան. վարմը ւ պէն կիպի
կիրեան. ո՛հ, որ հնչամբ
ասեմ զայս բան վարդ վրդ
նազ". քանի որբամ ես լւ
լագին. մէ թուանին օլ
106) մուշեմ սէնին:

Լ մառնաբեր դարունն է
հաս. պահար օլտինէ վէկնտի
եաս. ո՛հ, ո՛ւր թաքուցին
ըզքեզ ո՛ւր կաս, վարդ".
Պ եզիէինձ միշտ կերկուր.
գուշար իջրէ զարիմ մէշ
հուր. ո՛հ, յոր վայր գըտից
կամ յոր բըլուր. վա".
Տեղեակ տեղոյդ չեմ թէ
ուր է. ւ հասկեր եօք պու զա
րուրէ. ո՛հ, նայիմ յայգին
զի թափուրէ. վարդ վա".

Իբբ ՚ի Պիւլպիւլէն Լ
Վ պրե. 60

Ի դեմ քո վարդ քա (107)

նի լամ. արշա չըքոր պու
 ահիմ. պղտորես որ սղբամ.
 կեասի էյլէ Թերասիմ:
 Լորեցումն իմ անմար է.
 գարիպ մւրդէմ պիչարէ.
 զամպար սըրտիս խաւար է.
 պուտուր պաստի սիասիմ:
 Տարմից ծաղկնց ես իշխան
 կիւլչէն իջրէ ք սուլթան.
 աննրման ես աննրման.
 աջըլ էյ ըուլի մասիմ.
 Սեպհական է ինձ կոծիլ.
 օլ սէպէպ եաշըմ սէպիլ.
 արդէն ցոյց ըզքոյդ տեսիլ.
 եօքսա արթար Ֆիզասիմ:
 108) Բախցցիչ իմ ես դու

էյ մասիթապ ըուլչէն ըու.
 է' վարդ գոչեմ լուխու.
 պէնիմ սէնսին Ֆերասիմ:
 Իբէ 'ի Պի-է ա-Ս-արգէ:
 Ուրեալ Ղա-նուլ: 61
Սիրով սիրեցելոյդ սի
 րապէս սիրահարեցայ.
 այ իմ գովելն լն լն, գովե
 լն ես գովելն. գովելն լն,
 գովելն. լն, սիրահարեցայ.
 Ղաեղով գովեցելոյդ գե
 րապէս գելագարեցայ.
 այ իմ գո': Բոյին բարե
 ձև կերպարանիդ՝ ոչ գոյ
 109) Տամեմատ. վն այն 'ի

տեսու թի քոյին տեսոյդ
աւարեցայ. այ իմ գովե՛ :
Պաղկանց թագու Տի, իմ
գղցկ վարդ գեղափայլուն
այ իմ գո՛ : Սըրու ճնոց խըղ
ճալին եմ, սիրով խոցեալ
խեղագարուն, այ իմ գո՛ :
Սըրտի իմոյ ըստոյգ սիրե
լե ոչ գոյ բաց ՚ի քէն. այ
իմ գո՛ : Սաստի ՚ի սիրոյ
քոյին կապանս գերի վարե
ցայ. այ իմ գո՛ :

Յորգորակ :

Լ՛ Տա՛ գարունն եկեալ է
110) Տաս՛ արի՛ պիւլպիւլ

Լեր զըւարճադէմ. պահար
օլտի՛ կիւլ շէն իջրէ թահ
տի նիշին օլտի գօնչէ ճիւմ,
սերահար, օլտի գօնչէ ճիւմ :
Ս՛ Տերիք ողբաս ահա՛
գըտեր զանհամեմատ ըզ
քո տարփալին. օլ. քի անըն
տիտարընըն միւշթագըտըր
պիւսպիւլ թիւն ալէմ, սի
րահար, պիւսպիւլ՛ : Պիւ
դիւն առէ : Բարի եկիր սի
րելէ իմ տարփալէ իմ գու
հազար բարի. մէրճեպա
հօշ կեւտին էյ կեոյնիւմ
սուրուրի՛ հօմրիւմիւն վա
111) ըի, գովէլէ, հօմր՛ :

Ո՛Տ՝ Թէ բոլոր զգոյս սեպ
Տական ինձ պարզ և ետցեն
'ի ժննգութի. կեօյնիւ միւն
մագուտի սէնսին՝ սէնտէն
էօզկէ միւլքէթ իստէմէմ,
գոյլէլի, միւլ՝:

Գողասանո-րի-ն Սիրելոյ:
Խըրնաբանօրէն: 62

Տիպ այնմ եղեր պայծա
ռագոյն. որ ներ իւր
ոցն է յոյժ յարգոյն. զոր
միարար միակ մի գոյն, շըր
ջանկն ձեղունան գոգոյն:
Ինոյն նրկատ շող պատա
112 (1.) րուն. շողշողէլով

- 400 000 -

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1643558

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1643557

